

Československý indolog Vincenc Lesný
se loučí s Rabíndranáthem Thákurem
během básnickova pobytu v Praze

ChamberOfTea.com & HoraFugit.cz

PRAGUE TEA NIGHT

TAGORE 2019
CHAIKU
NOCTURNO

PROGRAM

Vážení hosté,

sešli jsme se dnes, **24. října** roku **2019**, abychom si společně užívali svobody, která není samozřejmá. Přišli jsme popít čaj, který k nám přicestoval z druhé strany zeměkoule. Přišli jsme si vyslechnout hudbu, jejíž obsah skrývá emoce předků, jež už nejsou mezi námi. A mezi námi nejsou ani ti, kdo k jejich hudbě napsali slova, kdo k dokonalé formě dovedli nástroje, na které můžeme hrát, kdo s pokorou přejali tradice svých předků a na svém vlastním životním příběhem z nich udělali odkaz dalším generacím. Jsme tu proto, že takoví lidé napříč historií nejenom žili, ale rovněž proto, že nebyli lhostejní ke svému okolí ani k talentům, který jim byl dán shůry a rozvinut dobrými učiteli. Nebyli lhostejní k odkazu předků a neignorovali potřeby svých současníků. Ba co víc: nebáli se hledět do budoucnosti a svoji práci nezasvětili sobě samému nebo vlastnímu prospěchu, ale nadcházejícím pokolením, které ani nedostaly šanci jim za to osobně poděkovat.

Milí přátelé, hovořím tu o význačných osobnostech, kterým je naše malé setkání věnováno. Ze všech, kteří nás napadli, jsme nakonec vybraly tři, které si více přiblížíme. Jeden z nich odešel na věčnost letos. Je jím lotyšský mistr bojových umění a fyzioterapie **Oleg Onopčenko**. Oleg Onopčenko letos podlehl náhlé nemoci, a tak nenastala možnost, abychom jej u nás přivítali. Prahu navštívil poprvé vloni na jaře a chtěl se letos v létě vrátit a vybudovat zde svoji školu. Byli bychom už čtyřicátou zemí, kde by jeho systém bojového a rekondičního umění působil. Žel Bohu, už se tak nestane. Velmistrov systému **Kolo** věnujeme závěr našeho setkání, který bude ve znamení večerní hudby – **nokturna**. Název **nocturno** se používal již od pozdního osmnáctého století pro vícevěté skladby pro komorní orchestr, které původně měly být hrány venku v noci. Teprve však roku **1814** vydal irský skladatel **John Field** svůj první **nokturn** a tak vdechl život žánru, který se vyznačuje poetickými, snivými sólovými skladbami pro klavír. V našem případě skladby zazní na harmonium, které je laskavě zapůjčeno do **kaple Nejsvětější Trojice na Hadovce**. Zahraje na něj zasloužilý vysokoškolský pedagog, varhaník a expert na Dvořákova varhaní díla **Josef Lecián**.

Druhým vzpomínaným je františkánský mnich **Odorik z Pordenone**. Tento řádový bratr měl pravděpodobně české kořeny, a proto je rovněž v historických análech uváděn jako **Oldřich z Čech**. Bratr Odorik se před více jak **700** lety vydal na misijní a diplomatickou cestu do **Persie** a do **Číny**. Procestoval notný kus Asie a dostal se až na dohled **Austrálie**. V **Indii** popsal **pěstování pepře** – strategického koření, které bylo hlavním artiklem hedvábné cesty. Evropští vojáci i námořníci totiž potřebovali pro své výpravy nakládané maso, a to se nekazilo pouze tehdy, když bylo nasolené nebo napepřené. Pepř znala **Evropa** od **Alexandra Makedonského**, který jej přivezl s sebou z výpravy do Indie. Poprvé jeho pěstování popsal **Marco Polo** ve své cestopise **Milión** a pár let poté i jeho pěstování bratr Odorik. Protože byl pepř strategickou surovinou, hrál významnou roli ve světovém dění. **Osmané** po dobytí **Konstantinopole** dál expandovali do Evropy a v rámci bojů se **Svatou říší římskou** přerušili „hedvábnou cestu“, což přimělo **Portugalce** a další evropské námořní velmoci hledat nové cesty do Indie... Odorik svoji cestu vykonal na podnět papeže (Číně vládli Mongolové, možní spojenci proti Osmanským Turkům) mnoho let před tím a krátce poté, co Marko Polo. Koncem 14. století, padesát let poté, co již bratr Oldřich nežil, dobyli Osmané římské město **Edirne** a tak definitivně odřizli hlavní a zároveň poslední město římské říše Konstantinopol od zbytku Evropy. V roce **1453** dobyli pomocí **Maďary** vyrobeného děla i toto město. S jeho pádem zanikla i zmíněná hedvábná cesta a v důsledku toho byl přerušen obchod taktéž s pepřem. Nastaly příznivé podmínky pro zámořské objevy...

Rabídranáth Thákur: **Zahradník** (2. kapitola, překlad F. Balej, 1929)

„Ach, básníku, večer se blíží, tvůj vlas šediví. Slyšíš-li ve svém osamělém snění poselství onoho světa?“

„Jest večer,“ řekl básník, „a naslouchám, protože ze vsi by mohl někdo přijít, třebaže pozdě.

Dávám pozor, nesetkají-li se mladá bloudící srdce, a neprosí-li dva páry dychtivých očí o hudbu, aby přerušila jejich mlčení a mluvila za ně.

Kdo jim bude spřádati vášnivé jejich písně, budu-li já sedět na břehu života a přemítati o smrti a o onom světě?

Časná hvězda večerní mizí. Zář pohřebního ohně zvolna hasně u tiché řeky.

Šakalové vyjí sborem ze dvora opuštěného domu ve světle mdlé luny.

Přijde-li sem poutník, opustivší domov, aby pozoroval noc a s hlavou sklopenou naslouchal ševelu tmy, kdo mu bude šeptati do ucha tajemství života, budu-li se já, zavra dveře své, chtít vymaniti z pout smrtelných?

Ať si můj vlas šediví.

Jsem ustavičně tak mlád nebo tak stár jako nejmladší a nejstarší z této vesnice.

Někteří mají úsměvy, milé a prosté, a jiní zchytralé mžikání v očích svých.

Někteří mají slzy, jež tryskají za světla denního, a jiní slzy, jež se ukrývají v šeru.

Ti všichni mě potřebují a já nemám času dumati o životě smrtelném.

Jsem stejného věku s každým, co na tom, můj vlas-li šediví?“

Posledním jubilantem, kterého si připomeneme, je **Mahátmá Gándhí**, od jehož narození letos uplynulo **150 let**. Přízvisko **Mahátmá** znamená „**Velký duch**“ a přiřkl mu jej jeho velký přítel bengálský básník, filozof a politik **Rabíndranáth Thákur**. Thákur byl taktéž přítelem mladé republiky uprostřed Starého kontinentu – **Československa**. Naši zemi dokonce dvakrát osobně navštívil a velmi se zasazoval o to, aby se Hitlerovskému Německu nepovedl zábor Sudet a později i obsazení celé země. Byl zakladatelem **Indické ligy proti fašismu** a neúporným propagátorem demokracie, kultivovanosti a humanismu. Thákur ve světě proslul především pro svoje literární dovednosti, za které v roce **1913** dostal **Nobelovu cenu**. Rabíndranáth Thákur byl ze slavné bengálské aristokratické rodiny tzv. **zamindarů** (což je ekvivalent našim zemanům). Dostalo se mu proto skvělého vzdělání a byl i díky svému pobytu v **Anglii** skvěle jazykově vybaven. To se mu hodilo při pozdější literární činnosti, neboť si **svá díla rád sám překládal do angličtiny**. Protože byla jeho díla občanům **Britského impéria** jazykově dobře dostupná a jejich obsah byl jak poetický, tak i dílem exotický, a přitom naprosto srozumitelný a dobře uchopitelný, tak získával jejich autor rychle věhlas v jinak rigidním kulturním prostředí koloniální Evropy. V předvečer první světové války byl oceněn cenou nejvyšší – Nobelovou. Tu přitom před ním obdrželi pouze Evropané!

V **Čechách** se Thákurovo dílo šířilo především díky úzkému okruhu indologů, kteří spoluzakládali tuzemskou **Akademii věd**. Mezi nimi vynikal **Vincenc Lesný**. Rodák z **Komárovic** ležících poblíž **Moravských Budějovic** měl být původně farářem, ale on raději vystudoval námořní akademii v chorvatském **Pule**. Rovněž studoval na **Karlově univerzitě** a navštěvoval přednášky v **Oxfordu** či **Bonnu**, přičemž jeho hlavním zájmem byly novoindické jazyky a indologie. Ve dvacátých letech se stal **profesorem** na Karlově univerzitě a poslední dva roky před válkou vedl její **filozofickou fakultu**. Od roku **1945** byl **ředitelem Orientálního ústavu** v Praze. Založil časopis **Nový Orient**, který vychází dodnes. V roce **1952** se stal jedním z prvních členů **Československé akademie věd** a následujícího roku umírá.

Osobnost Vincence Lesného připomínáme proto, že to byl on, kdo **první přeložil Thákurovy básně z bengálštiny do evropského jazyka** – konkrétně do **češtiny**. Jeho překlady přispěly nejenom k ohromné popularitě Thákura u nás, ale i k vytváření přátelských vztahů s našimi kulturními, vědeckými a politickými kruhy. **Rabíndranáth Thákur navštívil Československo** dvakrát – v letech **1921** a **1926**. V roce **1937** vysílal **Československý rozhlas** program **Pozdrav lidem dobré vůle**. Tohoto mírového poselství se zúčastnil **František Křižík** a **Karel Čapek**. František Křižík zasílal své mírové pozdravy **Albertu Einsteinovi**, zatímco **Karel Čapek Rabíndranáthovi Thákurovi**. Vincenc Lesný konverzaci s Thákurem tlumočil...

V roce **2001** věnovalo **Indické velvyslanectví** bustu Rabíndranátha Thákura, kterou vytvořil indický sochař **Gautama Pala**, České republice. V parčíku v Thákurově ulici byla slavnostně odhalena **21. dubna 2004**. Aktu se zúčastnil i profesor indologického ústavu Karlovy univerzity **Dr. Dušan Zbavitel**, který přeložil prakticky všechna Thákurova díla z původních indických jazyků do češtiny. Indická strana se v souvislosti bustou Rabíndranátha Thákura nechala slyšet, že to byla právě úcta k českým indologům Lesnému a Zbavitelovi, která sehrála zásadní roli při rozhodnutí daru tímto krásným uměleckým dílem obdarovat.

Jsem přesvědčený, že výše zmiňovaní si zaslouží, aby byli připomínáni, neboť jejich odkaz je stejně aktuální nyní, jako byl v dobách, kdy tyto osobnosti žily.

Děkuji za pozornost

Jiří Altior

zakladatel **Institutu renesance kulturního dědictví** z. ú.

24. 10. 2019, Praha

Proč zhasla lampa?

*Zakryl jsem ji pláštěm, abych ji ochránil před větrem,
a proto zhasla.*

Proč zvald květ?

*Přítiskl jsem si jej k srdci s úzkostlivou láskou,
a proto zvald.*

Proč vyschl pramen?

*Postavil jsem přes něj hráz, abych jej měl pro sebe,
a proto vyschl.*

Proč praskla struna na harfě?

*Pokoušel jsem se z ní vynutit tón,
který byl nad její síly.*

PRAGUE TEA NIGHT 2019

PROGRAM

- 17⁰⁰ **TAGORE** (u busty Rabíndranátha Thákura v Thákurově ulici na Praze 6)
Úvodní slovo -> text: Jiří **Altior** / přednes: **Roman Kalousek** / autor citovaných děl: **Rabíndranáth Thákur**
Zpívaná poezie -> text: **Rabíndranáth Thákur** / zpěv: **Papia Ghoshal** / hudba: **Papia Ghoshal & Pajo, Beata Altior**
- 18⁰⁰ **CHAIKU** (u kaple Nejsvětější Trojice v ulici Nad Komornickou 1850/5 na Praze 6)
Mluvené slovo -> text: Jiří **Altior** / přednes: **František Špaček**
Degustace čajů -> čaje: **Dandy's Tea** / povídání o čajích: **Dan Drechsler**
Hudba -> soubor **Hora Fugit** pod uměleckým vedením **Beaty Altior**
-> ve složení: **Beata Altior** – zpěv, housle, kytara
Ondřej Beneš – dechové nástroje
Josef Lecian – harmonium
- 19⁰⁰ **NOCTURNO** Hudební nocturno: od renesance k romantismu
Hraje -> Mgr. **Josef Lecian** – harmonium
Skladby -> **Domenico Zipoli** (1675-1720): Canzona
-> **Girolamo Frescobaldi** (1583-1683): Bergamasca (variacce)
-> **Johann Pachelbel**: Magnificat (3 fugy)
-> **Johann Sebastian Bach** (1685-1750): Malý harmonický labyrint
-> **Cesar Franck** (1822-1890): Modlitba
-> **Cesar Franck** (1822-1890): L'organiste
-> **Antonín Dvořák** (1841-1904): Preludium a moll
-> **Antonín Dvořák** (1841-1904): Preludium D dur
-> **Antonín Dvořák** (1841-1904): Fughetta

Pořadatel: **Institut renesance kulturního dědictví z. ú.**
IČO 08211973 | ChamberOfTea.com & HoraFugit.cz
ChamberOfTea@gmail.com | Beata.Altior@gmail.com

Spojení: metrem A na stanici Dejvická a pak tramvají na zastávku Thákurova (nebo pěšky, je to 5 minut po Evropské)

Přesun: na plánu je znázorněna trasa (tečkovaně), kterou bude přesun od busty R. Thákura ke Kapli Nejsvětější Trojice